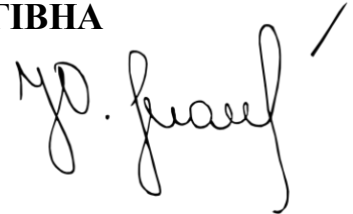

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТОМЧАКОВСЬКА ЮЛІЯ ОЛЕГІВНА

УДК 811.111'23'37:316.32(410)(043.5)

**АНГЛОМОВНИЙ ОКУЛЬТНИЙ ДИСКУРС
(ОНТОЛОГІЧНИЙ, ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ
ТА АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ)**

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора філологічних наук

Запоріжжя – 2025

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано самостійно.

Офіційні опоненти:

доктор філологічних наук, професор
БЕХТА Іван Антонович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
професор кафедри англійської філології;

доктор філологічних наук, професор
ОСОВСЬКА Ірина Миколаївна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
проректор з науково-педагогічної роботи,
міжнародної та гуманітарної діяльності;

доктор філологічних наук, доцент
ЦАПІВ Алла Олексіївна,
Херсонський державний університет,
професор кафедри англійської та світової
літератури імені професора
Олега Мішукова.

Захист відбудеться «30» травня 2025 року о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.051.02 у Запорізькому національному університеті Міністерства освіти і науки України за адресою: 69600, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66, корпус № 1, ауд. 33.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Запорізького національного університету Міністерства освіти і науки України за адресою: 69600, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66-А, корпус № 2 та на сайті університету за адресою:

<http://phd.znu.edu.ua/page/1470.ukr.html>

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор філологічних наук, професор

О.О. Ніколова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Сучасний соціокультурний простір поєднує різні форми знання, серед яких важливе місце займає окультизм. Як система концептуально оформлених ідей, окультизм є природним продовженням міфологічного світогляду, спрямованого на альтернативне сприйняття реальності та її пізнання, і являє собою унікальний культурний феномен, орієнтований на релігійні й езотеричні вчення й символічне сприйняття дійсності. Вчення окультизму відповідає потребам людства в глибинному розумінні себе й довкілля й пропонує альтернативні способи пізнання реальності, а тому є тією частиною культури, яка задовольняє прагнення до досягнення таємничого.

Феномен окультизму аналізовано в численних розвідках із філософії (К. Лерих, Дж. Піблз, Б. Яначек), історії (Дж. Монро, В. Херва, Р. Шепард), культурології (Л. Вілсон, М. Моррісон,), психології (Т. Остерайх, М. П'єрі, Л. Хайсі), що доводить його синергійність, а тому й унікальність. Філософські дослідження окультизму зосереджено на його метафізичних аспектах і концептуальних зв'язках із пізнанням буття й трансцендентного. У працях з історії та культурології укладено специфіку окультних практик як соціокультурного феномена, який змінювався з огляду на час, місце й ідеології. У межах психологічного аспекту окультизм вивчено щодо його впливу на свідомість, поведінку й процеси індивідуальної та колективної ідентифікації.

Формування когнітивно-комунікативної парадигми (О. Бабелюк, А. Бєлова, Є. Бондаренко, Р. Водак, Т. ван Дейк, А. Мартинюк, О. Морозова, Дж. Сінклер, І. Шевченко) і здобутки дискурсології спрямовані на вивчення лінгвістичного аспекту комунікації у сфері окультизму. Важливою й неодмінною передумовою дослідження був семіотичний підхід (А. Граймас, Т. Козлова, Дж. Кортес, Ч. Морріс, Г. Почепцов,), оскільки окультні практики оперують специфічними знаками й метафорами. На засадах лінгвоконцептології (М. Джонсон, В. Еванс, І. Колегаєва, В. Крофт, Дж. Лакоф, А. Приходько, І. Шевченко) ґрунтується осмислення й алгоритм аналізу концептів сфери окультизму.

Наведені теоретичні передумови уможливають розкриття специфіки й параметризації окультного дискурсу, виявлення його значення та впливу на соціальне життя, а багатOVERСІЙНІСТЬ ПОТРАКТУВАНЬ ФЕНОМЕНУ ОКУЛЬТИЗМУ В ІСТОРІЇ, ФІЛОСОФІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ СВІДЧИТЬ ПРО РЕЛЕВАНТНІСТЬ ОБРАННЯ ОКУЛЬТНОГО ДИСКУРСУ ОБ'ЄКТОМ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ, ВИКОНАНОГО В МЕЖАХ СУЧАСНОГО АНТРОПОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ КОГНІТИВНОЇ, КУЛЬТУРНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Актуальність дисертаційної праці визначена логікою звернення до таких культурно значимих і глобальних сфер соціальної взаємодії, яким є окультний дискурс, необхідністю його міждисциплінарного й комплексного вивчення з позицій дискурсології, лінгвоконцептології, семіотики й прагматики з урахуванням онтологічного, гносеологічного й аксіологічного параметрів. Вивчення англomовного окультного дискурсу є релевантним з огляду на його популярність і поширеність у сучасному світі та на комплексне аналізування цього феномену.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що окультний дискурс є когнітивно-комунікативною діяльністю, яка ґрунтується на концептуалізації ірраціональних знань про первинну природу реальності й системі істотних цінностей. Для окультного дискурсу характерні семіотичний синтез символів і метафоричних образів, їх полікодова маніфестація та конструювання картини світу за принципом аналогії. Специфіка породження окультного дискурсу полягає в ритуалізації комунікативної поведінки, неконвенційному ставленні до знака, вірі в магічну силу слова, і, відповідно, застосуванні криптографічної риторики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано самостійно. Тему дисертації затверджено на засіданні науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № 1 від 22 вересня 2022 року).

Об'єктом дисертаційного дослідження є англomовний окультний дискурс.

Предметом аналізу є онтологічні, гносеологічні й аксіологічні властивості англomовного окультного дискурсу.

Джерельну базу дослідження становлять: довідкова література з окультних наук та мистецтв – 5 галузевих і 2 універсальні енциклопедії (статті з різних аспектів окультного дискурсу); більше 1000 різножанрових текстів окультного дискурсу (магічні ритуали й заговори, ворожіння, гороскопи тощо); матеріали сайтів і соцмереж з історії, філософії та практик окультизму (70 позицій); англomовні наукові й художні тексти, у яких наявна тематика, пов'язана з різними формами й практиками окультизму. До аналізу залучалися дані з 14 тлумачних та етимологічних словників англійської мови.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі англomовного окультного дискурсу, визначенні його онтологічних, гносеологічних й аксіологічних властивостей.

Реалізація поставленої мети унеобхіднила розв'язання низки **завдань**:

- обґрунтувати теоретичні засади дослідження, зокрема простежити еволюцію суспільної думки щодо окультизму, порівняти різні наукові (філософську, історичну, культурологічну) концепції цього феномена;
- розробити методику комплексного аналізу англomовного окультного дискурсу;
- схарактеризувати семіотичні особливості й описати словесні й візуальні засоби актуалізації символіки алхімії, астрології та магії;
- з'ясувати жанрові й прагматичні особливості англomовного окультного дискурсу в онтологічному аспекті;
- проаналізувати мовне й мовленнєве втілення мегаконцепту OCCULTISM і його складових – макроконцептів ALCHEMY, ASTROLOGY та MAGIC; змодельовати їх структуру в межах гносеологічного аспекту дослідження;
- виявити аксіологічні характеристики англomовного окультного дискурсу.

Для досягнення мети й виконання поставлених завдань було використано комплексну методику, яка передбачала такі етапи: 1) теоретико-узагальнювальний; 2) відбір та укладання корпусу текстів, у яких імплементовано

знання, уявлення, досвід про окультизм; 3) виокремлення онтологічних характеристик англомовного окультного дискурсу; 4) аналіз окультного дискурсу в гносеологічному аспекті; 5) дослідження аксіологічного виміру окультного дискурсу. Вироблена методика передбачала залучення як загальнонаукових, так і спеціальних лінгвістичних **методів дослідження**. З-поміж загальнонаукових методів обрано *наукове спостереження, аналіз, синтез, моделювання й порівняння*, а також метод *суцільної вибірки* та *описовий метод* з метою інвентаризації та систематизації аналізованих даних. Лінгвістичні методи дослідження використані такі: *дефініційний аналіз* – для виявлення семантичної структури й семного набору номінацій, деталізації поняттєвої складової концептів; *етимологічний аналіз* – з метою встановлення еволюції лексичних значень номінацій і виокремлення мотиваційних ознак аналізованих концептів; *концептуальний аналіз* – для визначення профілізації концептів, актуальних когнітивних ознак; *контекстуально-інтерпретаційний аналіз* – для встановлення особливостей мовленнєвої актуалізації концептів та визначення лінгвопрагматичних особливостей окультних текстів; *конструктивний метод* – для моделювання ієрархічної структури аналізованих концептів (мега- й макроконцепти). *Кількісний метод* дозволив визначити ступінь актуальності релевантних когнітивних ознак через частоту апеляцій до відповідного концепту.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що в роботі вперше:

- запропоновано визначення окультного дискурсу;
- розроблено методику поліаспектного, міждисциплінарного вивчення англомовного окультного дискурсу в контексті лінгвоконцептології, семіотики й прагматики;
- описано семіотичні особливості алхімії, астрології та магії;
- схарактеризовано жанри алхімічного, астрологічного й магичного різновидів англомовного окультного дискурсу;
- виокремлено прагматичні особливості англомовного окультного дискурсу;
- змодельовано структуру англомовного мегаконцепту OCCULTISM;
- встановлено аксіологічні орієнтири англомовного окультного дискурсу.

Теоретична цінність роботи полягає в тому, що в межах сучасної германістики вивчення англомовного окультного дискурсу дозволяє розширити дослідницькі межі й поглибити розуміння культурних, історичних і лінгвістичних аспектів окультної традиції в англомовних країнах, проаналізувати мовні особливості, символи й метафори, які вживаються в текстах, пов'язаних з алхімією, астрологією й магією. Теоретичні аспекти наукової праці доповнюють положення дискурсології, лінгвоконцептології, лінгвокультурології. Важливим у теоретичному плані є започаткування нової галузі мовознавства в межах когнітивно-комунікативної наукової парадигми – лінгвістичної окультології, яка вивчає лінгвальні засоби, текстові структури, когнітивні механізми й комунікативні стратегії, характерні для окультного дискурсу. У межах цієї галузі можливе подальше дослідження окультного дискурсу в контексті

лінгвоперсонології, контрастивної лінгвістики, психолінгвістики й інших міждисциплінарних напрямів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані в навчальній роботі, зокрема під час викладання нормативних дисциплін із сучасної англійської мови (лексикологія, стилістика), дискурсології, когнітивної лінгвістики, комунікативної лінгвістики, у спецкурсах із лексикографії, інтерпретації тексту та при написанні наукових робіт із філології й культурології. Результати дослідження можуть бути корисними в навчально-методичній роботі при написанні підручників і навчальних посібників з англійської мови й лінгвокультурології, у лексикографічній практиці. Розуміння англомовного окультного дискурсу матиме практичне застосування в германістиці, зокрема при перекладі окультних текстів, встановленні особливостей сучасної англомовної комунікації.

Положення, які виносяться на захист:

- феномен окультизму, який коріниться в архаїчному ірраціональному способі пізнання світу, упродовж еволюції зазнав впливу філософсько-релігійних і наукових учень; на сучасному етапі парасольковий термін *окультизм* об'єднує різні індивідуалізовані езотеричні практики, які через глобалізований масмедійний та інтернет-простір трансформуються в масове й комерціалізоване явище;

- окультний дискурс є когнітивно-комунікативною діяльністю, яка спирається на магічні, алхімічні й астрологічні вірування й переконання щодо їх впливу на життя людини, досягнення бажаних і необхідних з погляду комунікантів змін довкілля, високого рівня самодостатності й оновлення життя на своїх умовах через розширення можливостей окремих індивідів та світу;

- жанрові різновиди окультного дискурсу мають спільну основу й функціують як когнітивно-комунікативна система, яка інтегрує певний стиль бачення світу та способи його пізнання, а також оперує виразними комунікативними засобами у специфічному просторовому й часовому контекстах;

- семіотичній системі окультного дискурсу властивий полікодовий характер; невербальні знаки (ікони й символи) у комплексі з вербальними компонентами комунікації, зокрема термінологією, метафориною й синтаксичними конструкціями, забезпечують глибину смислів, гармонізують раціональне й ірраціональне в єдиній когнітивно-комунікативній системі;

- окультний дискурс реалізує низку прагматичних функцій (прогностичну, протекційну, регулятивну, корекційну, застережну, емоційно-оцінну, розважальну), які реалізовані сукупно в актах комунікації та надають важливу інформацію про інтенції комунікантів, їх фатичні наміри й емоційно-оцінний стан;

- концептуальні домінанти окультного дискурсу представлені системою ментальних одиниць, яка охоплює мегаконцепт OCCULTISM та макроконцепти ALCHEMY, ASTROOLOGY і MAGIC, у яких актуалізовано тематичну й функційну специфіку цієї сфери комунікації;

– концептуальні ознаки *таємничість, надприродність, псевдонауковість, передбачення, вплив* є спільними в структурі досліджених концептів, оскільки вони актуалізують історично стійкі, прототипні властивості феномену окультизму; наявність ознаки *популярність* у структурі макроконцептів ASTROLOGY та MAGIC підтверджує їх актуальність для сучасного суспільства, а нерелевантність цієї ознаки для макроконцепту ALCHEMY переконує у його маргіналізації в сучасній комунікації; концептуальна ознака *страх* є виразною в структурі макроконцепту MAGIC, що зумовлено стереотипними уявленнями про магію, які культивуються через міфологію, літературу, кіно й інші джерела сучасної культури;

– в англomовному світі ставлення до окультизму є амбівалентним, що задокументовано уживанням одиниць з інгерентною позитивною й негативною оцінкою, контекстним наближенням опозитивів, лексем на позначення інтенсивних почуттів чи емоцій, а також морфологічних експлікаторів сенсу ‘неоднозначний, протилежний’.

Основні результати дисертаційної праці опубліковано в 34 працях: із них 22 статті – у періодичних наукових виданнях (18 статей надруковано у фахових виданнях України, 3 – у зарубіжних виданнях, включених до наукометричних баз даних Web of Science / Scopus (2 у співавторстві), 1 стаття – у зарубіжному виданні); 1 розділ у колективній монографії; 11 публікацій – тези доповідей на наукових конференціях.

Основні результати проведеного дослідження оприлюднено в 11 доповідях під час роботи таких міжнародних наукових та науково-практичних конференцій: XX Міжнародна науково-практична конференція “Perspective directions for the development of science and practice” (Афіни, Греція, 08-09 червня 2020 р.); Міжнародна науково-практична конференція “Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру” (Одеса, 21 травня 2021 р.); Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні питання філологічних наук: наукові дискусії” (Одеса, 24–25 вересня 2021 р.); Міжнародна науково-практична конференція “Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії” (Львів, 8–9 жовтня 2021 р.); II Всеукраїнська науково-практична конференція “Сучасні студії з романської і германської філології” (Одеса, 15 листопада 2021 р.); International scientific conference “Problems of innovative research” (Глазго, Велика Британія, 6 лютого 2022 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні питання лінгвістики та методики викладання іноземних мов” (Одеса, 12 квітня 2022 р.); Міжнародна науково-практична конференція “Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI ст.” (Одеса, 17 червня 2022 р.); Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні напрями й течії філологічних досліджень в умовах складного сьогодення” (Рига, Латвія, 29 – 30 липня 2022 р.); XXXVII International scientific and practical conference “Modern ways of solving the latest problems in science”, (Варна, Болгарія, 20 – 23 вересня 2022 р.); I Міжнародна науково-практична конференція “Академічні студії з філології” (Одеса, 24 листопада 2022 р.).

Структура та обсяг роботи. Дисертація, подана у вигляді рукопису, складається зі вступу, чотирьох розділів із висновками до кожного, загальних висновків, списку використаної наукової літератури (473 позиції, із них 291 – іноземними мовами) і додатків. Загальний обсяг наукової праці – 406 сторінок, обсяг основного тексту становить 320 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, розглянуто сучасний стан проблеми, визначеній у дисертації, сформульовано мету й основні завдання наукової праці, описано її об'єкт, предмет, джерельну базу й застосовані методи аналізу, конкретизовано наукову новизну, теоретичну й практичну цінність одержаних результатів, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, зазначено обсяг і структуру дисертації.

У **першому розділі “Теоретико-методологічні засади дослідження англомовного окультиного дискурсу”** здійснено огляд теоретичних джерел, присвячених когнітивним і філософським аспектам дослідження; запропоновано комплексну методику дослідження англомовного окультиного дискурсу.

Аналіз літератури з проблем еволюції окультизму, особливостей історико-культурного контексту формування різних езотеричних течій і концепцій дозволяє виокремити й обґрунтувати такі етапи в історії окультичних учень: містичні вірування епохи стародавніх цивілізацій і окультина філософія Античності (до IV ст.), езотерично-релігійні доктрини Середньовіччя (V ст. – XIV ст.), філософсько-езотеричні вчення епохи Відродження (XV ст. – XVI ст.), окультині традиції та практики доби Просвітництва (XVII ст. – XIX ст.), езотеричні течії к. XIX ст. – поч. XX ст. та сучасний етап розвитку окультизму (сер. XX ст. – дотепер).

У запропонованому огляді історії окультизму встановлено напрям еволюції езотеричного вчення та його поступову трансформацію від містичних ритуалів та акумуляції прихованого знання в стародавніх культурах до неприйняття й переслідування езотеричних практик упродовж Середньовіччя, їх відновлення й поширення в період Відродження, подальшої секуляризації знання в епоху Нового часу, зокрема посилення віри в надприродну силу речей й урізноманітнення форм езотеричної духовності, формування нових течій і традицій під впливом релігійних і філософських доктрин і навіть наукових концепцій.

Подолавши шлях від містицизму до природничо-філософського вчення, від псевдонаукової діагностики до теорії особистого розвитку, окультизм сьогодні являє собою визнану складову культурно-історичної спадщини людства й набуває нових ознак. Часткова (утім значна) демістифікація та реінтерпретація окультичних вчень зумовлена здебільшого ментальним станом членів суспільства: усвідомлення комунікантами проблем довкілля, соціальних конфліктів, девалюації людського життя й цінностей, які сягають сьогодні планетарних масштабів, а також намаганням подолати тотальну соціальну зневіру й депресію.

Впливовим чинником популяризації неоезотерики є реалізація потужного потенціалу медіа- й інтернетпростору, у яких сьогодні й відбувається формування та реалізація дискурсів. Актуалізація теорії й практики окультизму спричинила ревізію цього явища в міждисциплінарній площині й сформувала окультний дискурс, який реалізується засобами різних мов, зокрема англійською – глобальною лінгва-франка.

Лінгвістичні розвідки, матеріалом яких є реалії окультизму, здебільшого спрямовані на аналіз жанрових різновидів окультного дискурсу: І. Гунчик (2011) вивчає магічно-сакральний фольклор, акцентуючи на його текстуальній структурі й специфіці функціонування; Т. Петрик (2014) аналізує когнітивні особливості ченнелінгу й визначає його місце в системі сакральних дискурсів; К. Родигін (2012) характеризує алхімічний дискурс у часовому, просторовому й ментальному вимірах. Лінгвістична інтерпретація магічного дискурсу доволі послідовна й представлена іншими працями вчених: А. Решитько (2022) розглядає магічний дискурс як сугестивний тип комунікації з унікальними мовленнєвими характеристиками, а Дж. Рівз (2010) акцентує на специфіці магічного дискурсу в латинській традиції та розглядає його в контексті західної магічної практики. Магічний дискурс у дослідженні Т. Петрик (Петрик, 2014) виокремлюється на підставі системотвірних ознак – його цілей та учасників. К. Джонс (2024) аналізує вплив астрологічного дискурсу на моду ХХІ ст., демонструючи його значення для сучасної культури. Г. Крижанівська (2018) вивчає тексти англomовних гороскопів відповідно до жанрово-функційної моделі.

Мовознавство усе більше покладається на поліпарадигмальні підходи до вивчення мовних явищ, а тому є можливість і необхідність докладного вивчення окультного дискурсу з огляду на міждисциплінарність, а в результаті – позиціонування лінгвістичної окультології. З'ясовано, що в сучасному англomовному окультизмі домінують астрологічний, магічний та алхімічний дискурси, які корелюють між собою як видові актуалізації спілкування в заданих межах окультної сфери комунікації. Зважаючи на поліаспектність комунікації як діяльності сучасного суспільства, дослідження окультного дискурсу унеобхіднює його вивчення в онтологічній, гносеологічній та аксіологічній площинах.

Окультний дискурс має складну онтологічну структуру, адже окультні вчення містять все те, що накопичено й збережено століттями, трансформовано в різних культурах і досі передається з покоління в покоління. Окультні практики й концепції спираються на пізнання довкілля й життя, пізнання людиною самої себе як частини цілого, пізнання мікрокосму й макрокосму. Онтологічний аспект вивчення дискурсу нап'ямую пов'язаний із гносеологічним аспектом: якщо онтологія зосереджена на існуванні реалій світу, то гносеологія пояснює те, як ми пізнаємо їх природу. Діалектичний зв'язок між онтологією світу, гносеологією й окультизмом простежується в тому, що езотеричні вчення й пізнавальні процеси *існують*, вони є *неодмінною частиною буття*. А це означає, що гносеологічний аспект окультного дискурсу потребує розкриття причин розбіжності світів: того, який існує, і світу, який інтерпретовано, створено рефлексією суб'єктів пізнання. З цього варто розпочинати гносеологічне обґрунтування концептосфери світу мовців, зокрема учасників окультного дискурсу.

Врахування аксіологічного аспекту є методологічною необхідністю комплексного дослідження дискурсу. Оскільки окультизм є важливим складником історії й культури людства, має внутрішню систему цінностей і впливає на формування ціннісних орієнтацій суспільства, то й аналіз окультистичного дискурсу в аксіологічній площині унеобхіднений розумінням цінності езотеричного знання, особливостей езотеричної ментальності. Лінгвоаксіологічна спрямованість дослідження пов'язана з інтерпретативним механізмом концептуалізації досвіду й комунікації, адже аксіологічний аспект дозволяє укласти два базові параметри оцінної концептуалізації: ціннісні орієнтири й оцінні характеристики окультизму, репрезентовані аксіологемами – вербалізаторами ціннісного в когнітивній системі мовців. Головні завдання дослідження з огляду на лінгвоаксіологічну деталізацію окультистичного дискурсу полягали у встановленні того, до яких цінностей апелюють комуніканти й якими аксіологемами актуалізовано головні цінності й виражена оцінка мовців.

Перший (теоретико-узагальнювальний) етап дослідження англomовного окультистичного дискурсу спрямовано на вивчення й укладання історичної ретроспективи розвитку наукової та суспільної думки щодо окультизму й виявлення його відповідних практик у галузях алхімії, астрології та магії. Такий аналіз унеобхіднив залучення довідкових джерел, історико-архівних матеріалів, монографій, у яких представлено факти функціонування окультистичних практик і відображено суспільну думку щодо значимості окультизму в певний період його історії (Encyclopedia of Occultism and Parapsychology, 2001; Blavatsky, 1973; Bogdan, 2013; Baudin, 2014; Drury, 1987; Janacek, 2011; Kilner-Johnson, 2022; Hisey, 1975; Fortune, 2000; Lehigh, 2007; King, 1989; Monroe, 2007; Morrisson, 2007; Levi, 2000; North, 1988; Pieri, 2022; Peebles, 2016; Oesterreich, 2012; Saif, 2020; Spence, 2006; Whitehead, 2003; Wilson, 2013).

Загальнонаукові методи дослідження, зокрема наукового спостереження, аналізу, синтезу, моделювання й порівняння на цьому етапі дослідження дозволили встановити рівень впливу окультистичних практик на сприйняття світу певними групами його послідовників і вірян. Такий підхід дозволив урахувати діхронійну динаміку розвитку окультистичного дискурсу і встановити специфіку різних історичних етапів. Історичний підхід до впорядкування інформації щодо окультизму обрано з причин загальновизнаних часових рубежів зміни суспільно-економічної формації, ідеології, видів комунікації, типів мислення (від наочно-образного, інтуїтивного до дискурсивного типів мислення у філогенезі) тощо.

На *другому етапі дослідження* застосовано метод суцільної вибірки, описовий і контекстологічний методи для укладання корпусу текстових фрагментів, у яких імплементовано знання, уявлення, досвід про окультизм, зокрема обряди, практики, ритуали, віщування, заклинання, магичні рецепти тощо.

Джерела охоплюють галузеві й універсальні довідники, наукові й науково-популярні публікації, літературні твори, а також інтернет-сайти з інформацією з окультизму, магії, астрології, алхімії тощо. Відбір сайтів здійснено за критерієм їх авторитетності, визначеної на підставі якості й кількості беклінків за допомогою *Website Authority Checker*. Досліджено сайти з рейтингом від

60 балів (зі 100 можливих), наприклад, сайт *Quora*, рейтинг домену якого становить 92.

Із відібраних джерел було виокремлено такі фрагменти:

– описи важливих реалій окультизму, наприклад, “*As an archetype, an **occultist** is a practitioner that has studied occultism*” (Encyclopedia of occultism and parapsychology 2001, p. 38);

– контексти, які містять оцінні судження мовців, наприклад, “*I definitely think that **occultism is worth studying**... You can **learn a lot** about humans by observing superstition and **taking it seriously**, instead of dismissing it as ignorance or stupidity. ...**Alchemy is the big one**... **Mysticism, too, deserves more serious study**... The only place where mysticism is really at home is fiction and art, within which a person can reach out and touch God, and encourage their audiences to do so as well... no wonder art is so often **transgressive***” (Nyx Shadowhawk) (Quora);

– лексичні одиниці на позначення понять, пов’язаних з окультизмом, словникові дефініції та етимологічні відомості щодо цих позначень, наприклад, *occult* “relating to magical powers and activities, such as those of witchcraft and astrology” (Cambridge Dictionary); *occult* (1530-і pp.), “secret, not divulged”, фр. *occulte* < лат. *occultus* “hidden, concealed, secret” < i.e. **kel-* “to cover, conceal, save”, (1540-і pp.), “not apprehended by the mind, beyond the range of understanding”, (1630-і pp.), “the association with the supernatural sciences (magic, alchemy, astrology, etc.) (Online Etymological Dictionary).

Відбір контекстів здійснено з урахуванням таких принципів: автентичність; предметна, ситуативна й особистісна спрямованість; вербальна й невербальна (візуальні символи окультизму, графічне оформлення текстових фрагментів) знакові репрезентації; оцінна й емоційно-експресивна спрямованість.

Аналіз джерел дослідження й систематизація відібраних текстових фрагментів переконують у такому: по-перше, зафіксована специфіка комунікації у сфері окультизму та виразні особливості жанрового оформлення дискурсу; по-друге, актуалізація окультизму як макродискурсу, який складається з мікродискурсів – алхімічного, астрологічного, магічного, актуалізованих ключовими концептами (OCCULTISM, ALCHEMY, ASTROLOGY, MAGIC); по-третє, важливість уживання різних семіотичних засобів, які репрезентують уявлення про окультизм, а також представленість в окультній сфері комунікації лінгвальної й нелінгвальної реальності; по-четверте, ідентифікувальна для цієї сфери оцінна й емотивно-експресивна складові.

На третьому етапі дослідження передбачено аналіз дискурсивних фрагментів з метою розкриття онтологічних характеристик англomовного окультного дискурсу, зокрема його цілісності, структурованості, динамізму, інтенційності, співвідношення з простором і часом, а також семіотичних, жанрово-стилістичних і прагматичних ознак окультної комунікації. Одиницею аналізу обрано дискурсивний фрагмент, у якому задокументовано реалізацію комунікативної події та її тематична закріпленість, зокрема за сферою окультизму. Цей етап дослідження здійснено в декілька кроків.

Перший крок. Залучення конструктивного аналізу дозволило визначити, наприклад, цілісність англomовного окультного дискурсу, яка виявляється у його

структурованості, а також неподільній єдності складників, якщо зважати на визначення феномена окультизму (Hanegraaff 2006; Partridge 2014). Подальші дії пов'язані з виокремленням у їх структурі таких складників: 'алхімічний', 'астрологічний' та 'магічний'. Схематично структуру окультного дискурсу представлено на Рис. 1.1.

Рис. 1.1. Структура окультного дискурсу

Наступні кроки цього етапу дослідження дозволили з'ясувати різні вияви цілісності окультного дискурсу – семіотичну, когнітивну, вербальну, прагматичну єдність тощо, а також інші онтологічні ознаки англomовного окультного дискурсу. Це вимагало аналізу взаємодоповнюваності вербального й невербального втілення у відповідних текстах; огляду жанрів окультного дискурсу (наприклад, алхімічних трактатів, астрологічних прогнозів, гороскопів, магічних замовлянь тощо) шляхом встановлення етимологічних, лексико-семантичних, граматичних, лінгвостилістичних ознак дискурсивних фрагментів. Наприклад, креолізіція прозора в поєднанні візуальних і лінгвальних засобів репрезентації символів чи образів для відтворення духовних, езотеричних знань, ідей алхімічної філософії (трансформації, духовного розвитку, чистоти – *“Symbol ♀ (Mercury) is often used to represent the element mercury, associated with the fluid and transformative nature of the metal. A dragon devouring its own tail (ouroboros), symbolizing the cyclical nature of the alchemical process (Encyclopedia of occultism, 2001, p. 806);* уживання запозичень окремих слів і виразів з класичних мов, зокрема латини (*Solve et Coagula “a Latin phrase meaning “dissolve and coagulate”, representing the process of breaking down substances and recombining them into a perfected form” (Welldivined),* одиниць, співвідносних на сучасному етапі з пасивним узусом (*“... A protective shield shall disperse. As I do will it, so mote it be!” (Welldivined);* уживання галузевої термінології (*“Pisces, this week encourages you to focus on home and family... ” (Free horoscopes));* уживання риторичних засобів – модальних дієслів для вираження можливості (*“You may feel a need to create a nurturing environment ... Artistic and spiritual activities can bring you peace and fulfillment” (Free horoscopes)),* імперативів для спонукування учасників дискурсу до дії (*“... trust them in decision-making ... Balance your time between personal and professional responsibilities (Free horoscopes))* тощо.

Останнім кроком цього етапу дослідження був аналіз прагматичних функцій окультного дискурсу. Наприклад, у наступному фрагменті реалізовано

інформативну, апелятивну, персуазивну, прогностичну й емотивну функції астрологічних прогнозів: “*However, on December 19, a major cycle [інформування адресата] for you [апеляція до адресата, встановлення контакту] begins when Venus turns retrograde in your zodiac sign. In the weeks ahead [прогнозування], you might review how you’ve approached love, relationships, beauty, and money [переконання адресата] over the past eight years. This is a karmic cycle that might make you especially nostalgic [експресивна, емотивна комунікація], perhaps even crossing paths with exes, old flames, or other people from your past. Reflect and decide how you’d like to proceed* (Free horoscopes)).

Четвертий етап дослідження мав на меті дослідження окультного дискурсу в гносеологічному аспекті, зокрема визначення багаторівневої структури концептуалізованого поняття ‘окультизм’ в його вербальній реалізації. Основоположною тезою цього етапу було те, що дискурс являє собою простір для реалізації концептів – ментальних структур систематизованого знання, які набувають вербального вираження і створюють презентаційний аспект (мовленнєву актуалізацію) дискурсу. Тому гносеологічний аспект дискурсу може бути пояснений через концепти, які втілюють особливості й результати пізнання світу мовцями. У цьому дослідженні покладаємося на тлумачення концепту як гносеологічного продукту – сконструйованого в концептуально-образній формі світу з урахуванням особливостей його сприйняття комунікантами.

У концептах OCCULTISM, ALCHEMY, ASTROLOGY, MAGIC, які є ментальними одиницями, квантами знання про явища й практики окультизму, втілено масив смислів щодо пізнання світу й феномену окультизму. Вибір номінативи мегаконцепту OCCULTISM продиктований гіперонімічним статусом цієї лексичної одиниці, яка є родовою назвою на позначення всіх вірувань і практик, пов’язаних із таємними силами людини чи природи тощо. Статус гіпероніма зафіксовано й у відповідній словниковій дефініції: *occultism* “(Alternative Belief Systems) belief in and the study and practice of magic, astrology, etc” (Collins English Dictionary).

Побудована ієрархічна модель, у якій OCCULTISM – мегаконцепт, а MAGIC, ALCHEMY, ASTROLOGY – макроконцепти, унаочнює єдність знань і досвіду щодо окультизму, тобто різних практик, дій, передбачень, обрядів і ритуалів, вірувань тощо. Мегаконцепт, за О. Кагановською (Кагановська, 2004), охоплює узагальнені й масштабні концептуальні структури, які втілюють базові світоглядні уявлення певної культури. Порівняно з мегаконцептом, макроконцепти охоплюють конкретніші концептуальні структури і втілюють смислові одиниці, значимі в певних сферах життя чи культурних сферах. З огляду на це, макроконцепти підпорядковані мегаконцепту (Рис. 1.2).

Подальший аналіз концептів англomовного окультного дискурсу передбачав покрокову процедуру.

Перший крок – ідентифікація імені концепту відповідно до таких критеріїв: частиномовна приналежність – іменник; узагальнене значення; стилістична нейтральність; дериваційна активність; тривалість функціонування, частотність апеляції. Наведемо приклад визначення імені концепту OCCULTISM за даними, вилученими з (Collins English Dictionary).

Рис. 1.2. Ієрархічна модель мегаконцепту OCCULTISM

Ім'я концепту відповідає вказаним критеріям, оскільки іменник *occult(ism)* з основним узагальненим значенням (див. вище) є стилістично нейтральним. Його дериваційна активність підтверджується морфологічними дериватами (*occult v*, *occult adj*, *occultist n*, *occultness n*, *occultly adv*) і багатозначністю (“belief in and the study and practice of magic, astrology, etc; belief in occult forces and powers; belief in the existence of secret, mysterious, or supernatural agencies; the practice or study of occult arts”). Іменник функціонує в англійській мові з XVI ст. (Online Etymology Dictionary) й актуальний в сучасній комунікації, що засвідчує частотність уживання лексеми *occultism* у друкованих джерелах упродовж XIX–XXI ст. за даними онлайн-сервісу *Google Books Ngram Viewer*.

Другий крок – укладання номінативного поля концепту шляхом формування корпусу парадигматично й синтагматично пов’язаних номінацій. До таких можна віднести, наприклад, синоніми імені концепту *occultism* (*black magic*, *magic*, *witchcraft*, *wizardry* тощо), усталені вислови (*the black art*, *the power of magic*) і вільні сполучення слів (*villainous Victorian occultist*).

Номінативне поле концепту охоплює три зони: ядерну, медіальну й периферійну. Розподіл номінацій концепту за зонами поля ґрунтується на семантичному аналізі й частотності вживання термінів у мовленнєвих і дефініційних контекстах. Зона ядра представлена найчастотнішими номінаціями концепту. Медіальна зона містить менш частотні номінації, які деталізують окультні практики й вірування. На периферії – найменш частотні й спеціалізовані позначення, які трапляються в контекстах щодо конкретних аспектів окультизму.

Частотність уживання номінацій концепту визначалася в межах авторського корпусу текстів з окультної тематики (загальний обсяг – 200 000 слів) за допомогою програми *AntConc*, а оцінка частотності вживання – шляхом підрахунку кількості входжень (*token frequency*) на 200 000 слів. До ядра віднесено лексеми, уживані хоча б раз на 900–1500 слів; до медіальної зони – номінації, які трапляються раз на 2500–6000 слів; периферія охоплює одиниці, частотність уживання яких становить раз на 7000–20 000 слів. Наприклад, номінативне поле мегаконцепту OCCULTISM представлене в ядерній зоні іменами концептів *occultism*, *alchemy*, *astrology*, *magic*; у медіальній зоні – номінаціями

mysticism, parapsychology, demonology, tarot, necromancy, spirit presence, magical symbols, consciousness transformation тощо; у зоні периферії – вербалізаціями *runes, crystals, energy work, protection from negative energy, empathy, extrasensory perception, telekinesis, untamed natural forces* тощо.

Третій крок – аналіз структури й інформаційного вмісту концепту шляхом виявлення й систематизації концептуальних ознак за допомогою аналізу етимології імені концепту, компонентного аналізу, аналізу словникових дефініцій, концептуального аналізу. Набір концептуальних ознак передбачає: мотивувальні ознаки, виявлення яких можливе через встановлення етимології та внутрішньої форми імені концепту (Строченко, 2021); поняттєві ознаки, які формуються на основі наявної інформації про об'єкт концептуалізації та виявляються в мовній фіксації відповідного концепту; асоціативні ознаки, актуалізовані через образи, виявляються за допомогою контекстуально-інтерпретаційного аналізу текстових фрагментів (Саф'ян, 2015), у яких вербалізовано метафоричні й метонімічні переосмислення відповідних номінацій концепту. Наведемо приклади аналізу концептуальних ознак.

Етимологічне значення етимону, від якого походить ім'я мегаконцепту OCCULTISM, “покривати зверху й приховувати” відтворює мотивувальну ознаку ‘таємничість’. Поняттєві ознаки встановлюються за допомогою дефініційного й компонентного аналізу номінацій-вербалізаторів (Смаглій, 2020). Наприклад, в описі історії окультизму “*Indeed, despite the 19th-century revival, occult ideas have failed to gain acceptance in academic circles, although they have occasionally influenced the work of major artists, such as the poet William Butler Yeats and the painter Wassily Kandinsky, and occultism in Europe and North America seems destined to remain the province of popular culture*” (Encyclopedia of occultism, 2001) реалізовано декілька поняттєвих ознак: класифікаційну ознаку ‘суспільна значимість’, яка реалізується в диференційних ознаках ‘(псевдо)науковість’ (*occult ideas have failed to gain acceptance in academic circles*), ‘впливовість’ (*influenced the work of major artists*), ‘популярність’ (*popular culture*); класифікаційну ознаку ‘темпоральність’, яка реалізується в диференційній ознаці ‘константність’ (*revival, destined to remain*).

Асоціативні (образні) ознаки втілено в метафоричних і метонімічних переосмисленнях, зокрема в онтологічній метафорі OCCULTISM = CONTAINER (“*We did have an interest in the occult*” (The Guardian, 2016), “*these folklore accounts have attracted attention within occultism*” (Collins English Dictionary)) та онтологічній метафорі (персоніфікації) OCCULTISM = EXPLOITER (“*a person who ...practices occult arts ..., or other activity claiming the use of secret knowledge or supernatural powers or agencies*” (Free dictionary), “*...whereas occultism is ... always exploiting the disintegrated débris of preexisting religions*” (Online Etymology Dictionary)) за допомогою просторового й акціонального кодів уособлено асоціативні ознаки ‘утилітарність’, ‘таємничість’, ‘сила’.

Зауважимо, що інформація отримана шляхом аналізу концептуалізації поняття ‘окультизм’ в англійськомовній комунікації, співвідноситься з повсякденною свідомістю мовців, на яку впливає комплекс культурних, релігійних і наукових уявлень. Дослідження концептуалізації ключових понять

окультизму вважаємо важливим тому, що воно сприяє поглибленню знань про істотні ознаки цього явища культури, розкриває його гносеологічний аспект.

П'ятий етап дослідження передбачав удокладнення окультиного дискурсу в аксіологічному аспекті. Доведено, що в мовній картині світу віддзеркалюється ціннісна картина світу (Краснобаєва-Чорна, 2022), а тому через вербалізації оцінних суджень доцільно з'ясовувати ціннісний та оцінний параметри окультизму. Ціннісний параметр співвідноситься з важливими для філософії й практики окультизму ідеалами, нормами й зразками поведінки, зафіксованими в повсякденній свідомості учасників дискурсу, які організують діяльність мовців, згуртовують їх. Оцінний параметр співвідноситься з визначеними суб'єктами спілкування якостями, позитивними й негативними характеристиками об'єкта комунікації.

Наприклад: *“Like every religion or philosophy the occult has a unique perspective to offer but is often filled with some sort of propoganda against literally every alternative viewpoint to it's own. Ritual magic is sometimes dangerous but even when it is not it can best be described as making any effort to bend reality to your will. Much like with prayer or law of attraction your success will vary based on what you expect”* (Brian Taylor) (Quora). У наведеному текстовому фрагменті оцінного судження щодо окультизму експліковано його значення для самореалізації (*the occult has a ... perspective to offer, it can best be described as making any effort*) і досягнення особистої мети (*to bend reality to your will, success, what you expect*) у житті одного з учасників окультиного дискурсу, а також амбівалентну оцінку окультизму (*unique, alternative viewpoint vs propoganda, dangerous*).

Усвідомлення важливості окультизму як складової культури засвідчують численні звернення до магії, чаклунства, надприродних феноменів у фольклорі, художній літературі, кінематографі (D. Yates *Fantastic Beasts and Where to Find Them*, 2016) й інших видах мистецтва. Наприклад, у художній літературі окультизм часто трапляється як тема або складова сюжету (B. Stocker *Dracula*, 1897; J. R. R. Tolkien *The Lord of the Rings*, 1937–1949; D. Tartt *The Secret History*, 1992; J. Rowling *Harry Potter*, 1997–2007; L. Grossman *The Magicians*, 2009; C. Dauphin *The City of Vanishing Children*, 2011 тощо).

Другий розділ **“Онтологічні характеристики англomовного окультиного дискурсу”** присвячено дослідженню семіотичних систем окультизму, алхімії, астрології та магії; розгляду жанрових особливостей астрологічного й магічного дискурсів та деталізації стилістичних і комунікативних особливостей астрологічного й магічного дискурсів.

Онтологічні характеристики англomовного окультиного дискурсу виявляються через семіотичні особливості цієї сфери комунікації. Важлива роль належить символам, у яких закарбовані світогляд і знання про світ, які здатні відображати колективні архетипи й глибинні процеси людської психіки. Окултна символіка в різних культурах схожа (Л. Шепард), а семіотична площа окультизму інтегрує вербальні й невербальні знаки, зокрема архетипи, символи, знаки зодіаку, талісмани, рунічні знаки, символи елементів, числа та ієрогліфи, а також їх номінації. Символічну функцію реалізують також мова й звуковий супровід ритуалів і магічних практик (мантри, замовляння). З'ясовано,

що окультні знаки є елементами коду, співвідносного з глибинними архетипами людської психіки. На переконання окультистів, вони слугують медіаторами між людиною й космосом, втілюють духовність та метафізичні ідеї.

Одним з архетипів окультизму є надлюдина, якій доступне таємне знання, оперування природними силами через чаклунство, магію, алхімію, астрологію. Архетип надлюдини втілений давніми міфологічними й фольклорними образами чаклуна, мага чи відьми. Сучасний англomовний дискурс оперує родовим поняттям *occultist*, яке охоплює спеціалістів-практиків в різних видах окультної діяльності: “*a person who believes in or practices occult arts, such as **magic, astrology, alchemy**, or other activity claiming the use of secret knowledge or supernatural powers or agencies*” (Free dictionary). Архетип мага / чаклуна / алхіміка вербалізований номінаціями (*witch, magus / mage, alchemist* тощо), які акцентують на низці синкретично інтегрованих ознак: *angel* – ‘чистота’, ‘духовність’, ‘захист’; *demon* – ‘роздвоєння’, ‘темна сила’, ‘спокуса’, ‘випробування’; *mystic* ‘тайна’, ‘знання’, ‘просвітлення’, ‘містичний досвід’, ‘інтуїція’. Назви архетипів віддзеркалюють складні культурно-історичні трансформації, втілюючи як універсальні людські прагнення до гармонії, так і окультні уявлення про зв’язок із надприродним. Етимологічний аналіз одиниць переконує, що номінації архетипів зберігають внутрішню форму, а їх етимологічне значення не тільки спрямовує символічні складники змісту, а й виявляється історично стійким.

Окрім позначень архетипів, тезаурус окультизму охоплює номінації таких символічних категорій: геометричні символи – *pentagram* “*a symbol of the material (fire, water, air, earth) and the spiritual (spirit), harmony, and balance*” (N. Drury); концепції, течії, традиції – *hermeticism* “*philosophical and religious tradition based on the teachings of Hermes Trismegistus*”, *shamanism* “*traditional spiritual practice involving contact with spirits and the spirit world*” (N. Drury); символи окультних товариств і течій – *Chisel and Mallet* “*the masonic symbol of moral and spiritual growth*”; астральні/космологічні об’єкти – *planetary correspondences* “*symbolic associations between planets and magical or spiritual qualities*”, *zodiac signs* “*astrological symbols representing archetypal energies and influences*” (Encyclopedia of occultism and parapsychology); магічні атрибути й інструменти – *wand, chalice*; явища та істоти – *spirit, daemon*; ритуальні дії та практики – *invocation* “*the act of calling upon a deity or spirit for guidance or power*”, *divination* “*the practice of seeking knowledge of the future or the unknown through occult methods*” (Encyclopedia of occultism and parapsychology); священні тексти й символічні системи – *grimoire, tarot*.

Позначення окультних реалій утворені здебільшого за допомогою суфіксації (абстрактні іменники: *-ism* (*hermeticism, shamanism*), *-ation* (*invocation, divination*)), а також словосполученнями, побудованими за різними моделями, наприклад, Adj + N (*all-seeing eye*), N+of+N(*phrase*) (*eye of providence, book of sacred law*) тощо. Продуктивними виявилися метафоричні й метонімічні перенесення, що пояснюється високим ступенем утаємничення змісту понять і криптографічністю номінацій, а також прозорістю зв’язків між реалією та джерелом чи місцем її походження. Із цим пов’язуємо численність топонімічних,

антропонімічних та інших видів онімної транспозиції (топонім > назва окультного символу – *Jerusalem Cross*, антропонім > назва окультного символу – *Seal of Solomon*, міфонім > назва окультного символу – *Leviathan Cross*).

Англійськомовна окультна термінологія походить від архаїчних основ (*“Elixir “magical or medicinal potion believed to have special powers or properties”, Prima materia “the initial or primary substance from which all things were believed to be made in alchemical philosophy”* (The Llewellyn Encyclopedia)), запозичених переважно з давньогрецької та латинської мов, що підтверджує історичну й культурну спадковість окультизму (*“Magnum opus – the ultimate goal of alchemical practice, which was to transmute base metals into gold or to achieve spiritual enlightenment”; “Quintessence – the fifth element in alchemical philosophy, believed to be the essence of all things and the source of life”; Azoth – a hypothetical substance in alchemy believed to be the universal solvent and the key to the transformation of base metals into gold”* (The Llewellyn Encyclopedia)). Бази деривації застосовано для формування позначень та алегорій, співвідносних з езотеричною філософією: *“Salt, sulfur, and mercury – the three basic substances of alchemical philosophy, representing the body, soul, and spirit, respectively”* (The Llewellyn Encyclopedia).

Символіка окультизму являє собою складну семіотичну систему, у якій мова виконує не лише номінативну, а й концептуальну функції. Окультні терміни – не просто назви матеріальних об’єктів чи процесів, а знаки, які репрезентують філософські, духовні й психологічні концепти: *“The Ancient Greeks – along with other civilizations of the time – widely believed in a now-iconic phrase: “As Above, So Below.” In other words, the Greeks strongly believed that the workings of the cosmos, the great mystery above us, directly affected our general well-being”* (The origin of zodiac signs symbols). Вони функціують у просторі символів, де конкретне набуває універсального значення, а фізичне трансформується в метафізичне. Наприклад, в алхімічній символіці, уже сформованій до періоду пізнього середньовіччя, наявні різні знаки-символи (Ю. Золотухін): ті, які комбінують початкові літери термінів з іншими літерами або цифрами, символами планет, знаками зодіаку тощо; знаки, які утворено з початкових літер термінів з класичних та інших мов; знаки, які шифрують інформацію й мають мнемонічний зв’язок із одно- й багатокomпонентними найменуваннями речовин; позначення елементів – вогню, води, повітря, землі – і пов’язаних із ними властивостей (займистість, легкість, плинність, родючість тощо); знаки, утворені за допомогою подвійних або потрійних перекреслень; символи, в основу яких закладено знаки семи планет Сонячної системи; символи, ідентичні знакам зодіаку та їх модифікаціям; абстрактні символи, засновані на геометричних формах.

Невербальний складник семіотики окультизму реалізує серед інших пізнавальну, інтерпретаційну й сакралізуючу функції. Наприклад, в алхімічному дискурсі символи, знаки й образи кодують цілісні світоглядні парадигми, концепти трансформації, духовного розвитку, гармонії між матеріальним і нематеріальним. Вони діють як семіотичні коди, що активують багаторівневе прочитання, формуючи метафоричний простір алхімічної інтерпретації.

Астрологічний дискурс також є полікодовою знаковою системою, що поєднує вербальні та невербальні елементи, створюючи багаторівневу репрезентацію астрологічних концептів. У межах лінгвістичного аналізу ця система демонструє складну взаємодію мовних номінацій, графічних символів, колірних кодів і матеріальних відповідностей, що формують єдиний когнітивний простір для інтерпретації зодіакальних значень. Наприклад, *Astrological Circle* (від лат. *circulus*) є концептуальним ядром астрології, де одиниця *circle* виконує не лише функцію позначення геометричної фігури, а й символічну функцію як знак циклічності, завершеності, повторюваності. Візуальна форма кола, у якому розташовано знаки, планети, аспекти й доми, слугує не лише схемою, а й графічним відображенням поняття *order in cosmos*, де просторове й семантичне поєднуються в єдину метафізичну матрицю. Така форма кола має не лише просторову логіку, а й втілює ідею сакрального руху – замкненого й нескінченного, який має паралелі в колі сансари, уроборосі, колесах часу різних міфологій. У сучасному дискурсі, зокрема в тих контекстах, де згадуються елементи китайського гороскопа, вербалізації активно функціонують як маркери часу й ідентичності, використовуються в побутовому, релігійному, культурному й рекламному контекстах і виконують роль семіотичних одиниць, які структурують часову й соціальну реальність. Вони ж задіяні у формуванні когнітивного простору – наприклад, вислів “*This is the year of the Tiger – time to be bold*” (Free horoscopes) поєднує образ тварини з очікуваною поведінковою моделлю.

Термінологія, пов’язана з магією, демонструє глибокий культурний пласт, який відображає взаємозв’язок між традиціями, символами й практиками: “*The etymology of pentagram reveals its roots in ancient Greek, where it referred to a five-lettered figure or a five-line drawing*” (Oxford English Dictionary). У магічній практиці пентаграма позначає п’ятикутну зірку, яка символізує п’ять елементів (землю, воду, повітря, вогонь і дух) і слугує інструментом захисту й очищення: “*The pentagram has long been a symbol of mysticism and magic, often used in rituals for protection*” (Magic symbols). Зміст цього символу варіюється залежно від культурного контексту: “*a symbol of Christ’s five wounds, reflecting divine protection*” (Online Etymology Dictionary) – у християнській практиці, “*harmony between spirit and the elements*” (Magic symbols) – в езотеричних вченнях про зв’язок між матеріальним і духовним світом.

Семіотична система Таро є прикладом складної полікодової структури, яка поєднує вербальні, невербальні й концептуально-культурні компоненти, формуючи багаторівневу комунікативну модель. Така система функціонує як особлива форма символічної мови, у якій візуальні образи, кольори, пози персонажів, числові позначення й лексичні назви утворюють цілісний когнітивний простір. Взаємодія цих елементів забезпечує не лише передачу інформації, а й активізацію процесів інтерпретації, які ґрунтуються на міфологічних, психологічних і культурних архетипах. Невербальна семіотика Таро охоплює іконічні репрезентації: кольорові коди, просторову композицію, числову символіку й деталі, що мають матеріальні або елементні відповідники (вода, земля, повітря, вогонь). Наприклад, квітка на карті *The Fool* не просто

ілюстративний елемент, а семантичний індикатор надії, спонтанності й відкритості; паличка на карті *The Magician* є емблемою зосередження сили, трансформації енергії в дію, і має прямий зв'язок із традиційною символікою жезла як елементу волі. Ці графічні елементи працюють у взаємозв'язку з вербальними маркерами – назвами карт, іменами архетипів, концептуальними асоціаціями. Вербальна частина системи виконує не лише функцію номінації, але й активує певне концептуальне поле, закорінене в культурній пам'яті (*The High Priestess* – символ сакрального знання, жіночої інтуїції та посередництва між світами).

Результати аналізу англomовного окультного дискурсу в онтологічному аспекті засвідчили його функціонування як цілісної когнітивно-комунікативної системи, що інтегрує ірраціональні уявлення про світ, які передаються полікодовими засобами. Алхімічний, астрологічний і магічний мікродискурси мають спільне підґрунтя, але реалізуються з відповідною для них специфікою. Комунікація в окультизмі вирізняється закритістю та символічністю, ґрунтується на шифрованих повідомленнях, насичених метафорами, символами й ритуалами. Езотеричність підтримується через інтертекстуальність, покликання на античні й сакральні джерела інформації, а також ваховує сакральний час і простір. Така комунікація інтегрує різні форми знань і прагне гармонізувати взаємозв'язки між матеріальним і духовним світом. Окультний дискурс виконує гносеологічну, ритуальну, соціальну та самоідентифікаційну функції, забезпечує поступ знань, досвіду і культурних традицій.

Жанрова структура окультного дискурсу демонструє універсальність, що вказує на його відкритість до міжкультурних впливів та інтегрованість у глобальний простір. Тексти, які належать до цього типу дискурсу, характеризуються складною метафорикою, уживанням спеціалізованої термінології та синтаксичних конструкцій, що в семіотичній перспективі реалізується в актуальності образних та діаграматичних іконічних знаків і символів.

Поліфункційність англomовного окультного дискурсу визначена його різноспрямованим призначенням. Окрім своїх основних функцій, магічно-містичної (віра в чарівну силу слова і його вплив на світ та людину), когнітивної (пізнання світу), комунікативної (слугувати засобом обміну інформацією) й фатичної (встановлення контакту), окультний дискурс реалізує інформативну, апелятивну, персуазивну й емотивну функції.

Інформативна функція спрямована на констатацію фактів і подій, які мають місце в житті окремих учасників окультного дискурсу й суспільства (*“The Moon enters Aries today, increasing your energy and drive to tackle new challenges”* (Astrology)).

Апелятивна функція реалізується уживанням імперативів, риторичних питань чи прямих звернень для привернення уваги комунікантів, спонування їх до дії чи прийняття конкретних рішень: *“Take a moment to reflect on your goals and set new intentions today”* (Astrology); *“Why not try something new? The stars are aligned for bold moves!”* (Free horoscopes), *“You are destined for success today as Jupiter strengthens your confidence and optimism”* (Astrology).

Персуазивне призначення полягає в переконанні адресата в правдивості поданої адресантом інформації, що досягається через використання емоційно забарвлених слів, позитивних конотацій та авторитетних тверджень: “, “***Trust the universe – it has a special plan for you during this transformative phase***” (Free horoscopes). Такі формулювання посилюють віру комунікантів в астрологічні прогнози, магію слова й ритуалу.

Емотивно-експресивна насиченість спілкування у сфері окультизму підсилює емоції (натхнення, оптимізм або заспокоєння тощо). У комунікації англійською мовою це реалізується за допомогою метафор і позитивно забарвлених висловлювань (“***The cosmic dance of the planets fills the day with hope and inspiration***”, “***Let the warm energy of the Sun in Leo light up your path and bring joy to your heart***” (Free horoscopes)), які створюють емоційний зв’язок між учасниками спілкування й налаштовують їх на позитивне сприйняття інформації.

Зазначені й інші функції реалізуються сукупно і є спільними для всіх проаналізованих мікродискурсів. Проте кожна сфера окультної комунікації охоплює низку прагматичних функцій і виконує особливу роль, впливаючи на сприйняття надприродних сил, ритуальних практик і можливості впливу на реальність. Такі функції втілено специфічними мовними засобами, які створюють містичний ефект, підсилюють віру в окультні практики й формують символічний світогляд.

Прогностична функція є ключовою для астрологічного дискурсу, оскільки спрямована на передбачення майбутніх подій та їх вплив на людину. Вона реалізується через спеціалізовану термінологію (*zodiac signs, planetary alignments, retrograde motion, lunar phases*), конструкції припущення та ймовірності (*you may experience a major shift in your career; the stars suggest an upcoming transformation; Venus in your seventh house indicates a new romantic opportunity*), а також метафори часу й долі (*the cosmic tides are shifting; your destiny is written in the stars*). Важливою ця функція виявляється й для магічного дискурсу, де вона спрямована на розкриття прихованих знань про майбутнє через магічні передбачення й ритуали, а реалізується за допомогою уживання спеціалізованої лексики (*divination, prophecy, scrying, omens*), конструкцій проорокування (“*the spirits whisper that great changes are coming, the runes reveal a hidden truth, beware – the signs foretell danger*”), а також метафор часу й долі (“*the veil between worlds is thinning*”(Free horoscopes), “*destiny weaves its intricate web*” (Free horoscopes)).

Корекційна функція спрямована на зміну або коригування обставин у житті людини, наприклад, за допомогою астрологічних порад чи магічного втручання. Реалізацію цієї функції забезпечують імперативи (***use this time for self-reflection, focus on grounding yourself during Mercury retrograde; banish the darkness, cleanse this place of all evil, restore balance to this soul***), символічні вербалізації ідей трансформації, посилення енергії, балансу (*align your vibrations, channel the power of the full moon; shift the tides of fate, redirect the flow of power*), а також псевдонаукові тлумачення (“*when Mars squares Saturn, expect tension, but mindful practices can neutralize the effects*” (Horoscopes); “*the energy field surrounding you must be purified, this spell realigns the vibrations of the universe*”) (Horoscopes)).

Функція попередження про можливі небезпеки й труднощі реалізується через негативну модальність (*“beware of conflicts during this Mars retrograde, a solar eclipse can bring unexpected chaos”* (Free horoscopes); *“do not invoke what you cannot control, the price of this spell is too great, meddling with forbidden magic leads to ruin”* (Horoscopes)), за допомогою метафор (*“dark clouds loom over your sign”*, *“the cosmic storm is approaching”* (Free horoscopes); *“three black crows signal impending doom”*, *“the air grows heavy with unseen forces”* (Astrology)), а також риторичних питань, які викликають тривогу й підштовхують до певних дій (*“are you prepared for the intense energy of this lunar cycle?”* (Free horoscopes); *“have you considered the consequences of summoning such power?”* (Horoscopes)).

Протекційна функція спрямована на забезпечення захисту від негативного впливу планетарних аспектів, злих духів, пристріту тощо. Ця функція реалізується через конструкції запобігання та порад (*“carry an amethyst crystal to shield yourself from negative energy, avoid signing contracts during Mercury retrograde”* (Horoscopes); *“carry this talisman to ward off evil, inscribe the sigil to create a protective barrier”* (Sacred texts)), метафор безпеки (*“create a protective shield by harnessing lunar energy”* (Book of magic); *“a circle of power surrounds me, the warding spell shall hold”* (Welldivined)), символічні вирази, що формують відчуття контролю над ситуацією (*“you can counteract this planetary influence by practicing mindfulness”* (Horoscopes)), магичні формули й заклинання (*“let no harm come to me, I invoke the sacred shield of protection, by the power of light, I repel all darkness”* (Book of magic)).

На окрему увагу заслуговують магичні тексти замовлянь (*spells, charms*), спрямовані на реалізацію основних потреб людини у здоров'ї, захисті, коханні, процвітанні, духовному розвитку та владі. Замовляння мають усталену структуру (вступ, який задає контекст; основна частина з магичною формулою чи інструкціями; завершення, яке закріплює результат), але за своїм протективним призначенням варіюються: захист від прокляття (*purification spell to break a curse*); захист від лихослів'я (*anti-slander spelt*); захист від недруга й ворога (*spell to make an enemy move away, spell against a trouble-maker*); захист від злочинства (*spell to stop someone from stealing*); захист від підпалу (*fire protection spell*); захист чесного імені, репутації (*protection spell for reputation*); захист від психічного впливу (*spell to rid yourself of psychic attacks*); захист від фізичної травми (*spell against physical harm*); захист будинку й родини від недоброзичливців (*house protection spell*); лікування недуги (*spell against an illness*); викорінення пороків і шкідливих звичок (*banishing spell for evil and bad habits*).

Регулятивна функція впливає на світогляд людини, закріплюючи віру в окультизми знання як істину, що не потребує раціональних доказів. Вона представлена через категоричні твердження без доказів (*“your sun sign determines your core personality, planetary transits shape your destiny”* (Free horoscopes); *“magic is the force that binds the universe, spells work by tapping into ancient energies”* (Book of magic)), езотеричну та архаїчну лексику (*“the celestial blueprint of your soul”*, *“karmic cycles influencing your path”* (Welldivined); *“eldritch knowledge”*, *“the hidden arts”*, *“the language of the old ones”* (Sacred texts)), а також конструкції, що

створюють ефект науковості (*“gravitational forces of the moon affect human emotions”, “cosmic vibrations realign your chakras”* (Horoscopes)).

Отже, окультна комунікація характеризується переконливим сугестивним потенціалом, символічною насиченістю та алгоритмізацією комунікативних дій. Ці ознаки спілкування у сфері окультизму спрямовані на формування світогляду учасників дискурсу, прогнозування і захисту їхнього життя, регулювання соціальної поведінки.

Третій розділ “Лінгвоконцептуальна основа англomовного окультного дискурсу. Гносеологічний аспект” присвячено аналізу мовного й мовленнєвого втілення мегаконцепту OCCULTISM, його складових макроконцептів ALCHEMY, ASTROLOGY, MAGIC, що передбачає виокремлення мотивувальних, поняттєвих й асоціативних ознак.

Концептуальні домінанти окультного дискурсу втілюють світоглядну й функційну специфіку цієї сфери спілкування. Мотивувальні й поняттєві ознаки концептуалізації сфокусовані на складному комплексі ідей щодо ‘відмежування знання’ про устрій світу й місце людини в ньому від невтаємничених (*mysterious, hidden, concealed, secret*). Інші спільні для аналізованих концептів поняттєві ознаки охоплюють такі: ‘надприродність та ірраціональність’ (*supernatural powers, supernatural forces or beings, beyond the range of understanding of supernatural*); ‘взаємодія з реаліями світу в пошуках знання’ (*a telling of the stars; divination; an understanding of the influence of the planets and stars on earthly affairs; predict and affect the destinies of individuals, groups, and nations*); ‘вплив на світ і життя людини’ (*have an influence on the course of natural earthly occurrences and human affairs; presumed ability of the practitioner to manipulate natural laws for personal benefit or on behalf of another; for the purpose of obtaining personal power*); ‘альтернативність, псевдонауковість’ (*occult ideas have failed to gain acceptance in academic circles; pseudoscientific predecessor of chemistry; a reputation as fakers and con artists; speculative philosophy*). Спільні поняттєві ознаки досліджених концептів засвідчують сталість мегаконцепту в картині світу англomовного соціуму.

Ознака ‘популярність’ виразна в структурі макроконцептів ASTROLOGY та MAGIC, що підтверджує їхню соціальну значимість (*“More than 60% of American millennials believe in New Age spirituality hit five-year peaks in 2020, and many professional astrologers report that business took off under lockdown; As young people search for religion, or simply spirituality, many are turning to witchcraft. This might be because teens are inspired by TV shows, because witchcraft’s cottage-core esthetic reflects design trends”* (BBC)). Водночас неактуальність цієї ознаки для макроконцепту ALCHEMY вказує на його маргіналізацію в сучасній комунікації, оскільки алхімія сприймається як історичне або символічне явище, а не як активна практика. Важливою ознакою макроконцепту MAGIC є ‘страх’, що зумовлено стійкими стереотипами про магію, закріпленими в міфології, літературі, кінематографі та інших сферах культури. Сукупно проаналізовані концепти передбачають елемент пошуку чи прагнення досягти певної мети, наприклад, перетворення металів в алхімії, передбачення майбутнього в астрології чи отримання надприродних здібностей у магії.

Асоціативні ознаки аналізованих концептів актуалізовані за допомогою просторового, антропоморфного, артефактного, біоморфного, колоративного, темпорального та інших кодів, які задіяні у формуванні образів контейнера, інструмента, шляху, істоти, нескінченності, утілених в онтологічних і структурних метафорах.

У четвертому розділі “Аксіологічний аспект дослідження англomовного окультиного дискурсу” виокремлено цінності, які відображають алхімічний, астрологічний і магічний дискурси; деталізовано оцінний аспект наведених різновидів дискурсу.

Аналіз аксіологічного аспекту англomовного окультиного дискурсу дозволяє стверджувати, що окультизм співвідноситься з цінностями різних рівнів – вищими морально-етичними, гедоністичними, вітальними цінностями буття людини: “*The link between the **occult** and ...universal **wisdom** is **important**. ... because they reflected one and the same, comprehensive, hidden, but universal **knowledge** about the true nature of reality. ... Its aim was to access **truths**”, “**occult** is a **sacred** vocation with **significant utilitarian value**” (C. Partridge). Це засвідчує культурно-історичну значимість окультизму в реалізації суті й прагнень людини – пошуку й розумінні свого місця у світі, усвідомленні єдності внутрішнього й зовнішнього багатосвіття.*

В англomовній комунікації цінності алхімічних практик становлять складну систему духовно-практичних настанов. Вони співвідносяться з ідеями духовної трансформації, очищення й піднесення, які представлені опосередковано через хімічні метафори: перетворення простих речовин на коштовні = духовні трансформації (“***Alchemical transformation** is the process of turning base metals into gold, and it is also a metaphor for **the transformation of the soul***” (The secrets of alchemy)); поєднання й відокремлення речовин = настанова на неподільність таємного й природного, упорядкування Хаосу, еквілібріум у Всесвіті, єдність початку й кінця (“*Alchemy is an ancient art that holds the key to **unlocking the secrets of the universe**, and it is our duty to **preserve and pass on this knowledge***”, “*Alchemy is the science of understanding the **hidden forces that govern the universe**, and it teaches us that everything is **connected***”, “*Alchemy is a tool for self-discovery and personal growth, helping us to **unlock** our full potential and **achieve** our true **purpose***” (The secrets of alchemy)); зміна білого кольору речовини на червоний = смерть і відродження (“*In alchemy, the **transition** of a substance **from white to red** symbolizes **death and rebirth***”) (Encyclopedia of occultism and parapsychology). Втілені в образах хімічної взаємодії речовин, цінності алхімії співвідносяться з фізичним і духовним існуванням людини: здоров’я, довголіття й добробут (“*Alchemy can be used to **transform our physical bodies**, making them **stronger and more resilient**, and to attract **wealth and prosperity** into our lives*” (Alchemy)); покращення (“*Alchemy is a powerful tool for **healing** and transformation, both for **ourselves and for the world around us***” (The secrets of alchemy)); саморозвиток, самовдосконалення (“*Alchemy is a **path of spiritual transformation** that leads to **enlightenment and self-realization***” (Alchemy)); реалізація мети й здійснення прагнень (“*Alchemy teaches us that everything in the universe is connected and that we can use this knowledge to **achieve our goals***” (The secrets of alchemy)).

Ціннісні орієнтири астрологічного дискурсу об'єднують філософсько-духовний компонент і повсякденну практичну діяльність: *“Astrology is **a science of time and consciousness**, revealing the cosmic patterns that **shape our experiences and aspirations**”* (Spiritual Science of Astrology).

Астрологія пропонує способи розв'язання життєвих проблем і створює можливості для глибокого самопізнання й гармонії з довкіллям. Астрологічні вчення спрямовують на досягнення вітальних, матеріальних, духовних цінностей, соціального блага: гармонія, спокій і задоволення (*“Astrology can guide us towards **a balanced life**, helping us align with the energies of the universe”* (The Wisdom of Astrology)); позитивні й стабільні стосунки, дружба, кохання (*“Astrology provides us with a deeper **understanding of our relationships**, showing us how to **connect with others on a profound level**”* (Astrological Love and Compatibility); *“By exploring astrological compatibility, we can build **harmonious and fulfilling relationships**”* (Astrology and Human Connections)); успіх, досягнення цілей, реалізація життєвих прагнень (*“Astrology reveals the most favorable times for **pursuing our goals and realizing our dreams**”* (The Astrology of Success)); матеріальна забезпеченість (*“For the sign of Taurus, this week may be **challenging in terms of finances**”* (Astrology)); здоров'я (*“For the sign of Scorpio, this week may be unlucky in terms of **health**, but ... these challenging situations will help you ... **improve your health** in the future”* (Free horoscopes)).

Лексичне наповнення наведених та інших прикладів акцентує на поняттях астрологічного дискурсу, які формують таке аксіологічне ядро: благополуччя й реалізація бажань і цілей (*inner peace, insight, purpose, favorable times, manifest, goals*); гармонія (*universe energies, balance, cosmic cycles, cosmic design, the cosmic web*); самопізнання й позитивна взаємодія (*self-knowledge, compatibility*).

Аксіологічний вимір магії охоплює категорії добра й зла, сакрального й профанного, дозволеного й забороненого. У повсякденній свідомості магія розцінюється як конструктивна (*the white magic*) і деструктивна (*the black magic*) сила, яка встановлює зв'язки між людиною й природою, захищає від зла або шкодить, сприяє врожайності, здоров'ю чи родинному благополуччю або знищує їх. Ціннісна амбівалентність магії (Encyclopedia of occultism) демонструє оцінку градацію магічної діяльності суспільством. У філософському й культурологічному вимірах магія може розглядатися як форма символічної діяльності, що транслює цінності певної епохи або спільноти, втілює колективну психологію, архетипи й духовні пошуки. У цьому сенсі аксіологія магії пов'язана з такими поняттями як віра, надія, страх, контроль, ірраціональне пізнання. У сучасному світі, де магічне мислення інтегроване в популярну культуру, мистецтво, езотерику чи й маркетинг, аксіологічний вимір магії переосмислюється: вона набуває нових форматів, а її цінність визнають як інструмент самопізнання або протест проти раціоналізованого світу.

В англomовній комунікації цінності магічних практик формують складну систему символічних і духовних уявлень, пов'язаних із трансформацією реальності, осягненням таємного знання, сили прагнення та взаємозв'язку людини з вищими або невидимими силами. Вони співвідносяться з ідеями сили волі, взаємодії з невидимими енергіями, трансцендентного досвіду й

персонального впливу на світ за допомогою ритуалів і символів (“All in my hands, all in my power” (Book of Magic)). Лексичне оформлення аналізованих прикладів акцентує на поняттях магичного дискурсу, що формують його аксіологічне ядро: самореалізація й сила (“Magic awakens the dormant power within us, allowing us to act from a place of intention and clarity” (Empowered Witchcraft)); інтуїція й трансформація (“Magic teaches us to listen to our inner voice and trust the unseen currents of the universe” (The Inner Temple of Witchcraft), “A spell is a symbolic catalyst for change, both internal and external” (Crafting Change)); вплив і захист (“Protective magic shields us from harmful influences and strengthens our energetic boundaries” (Witch’s Shield)); єдність із природою (“In magic, nature is not a backdrop – it is an active force we collaborate with” (Nature-based Witchcraft)) тощо.

У комунікації амбівалентність ставлення до окультизму, зокрема алхімії, актуалізовано різними способами й вербалізовано низкою засобів:

- уживання одиниць з інгерентною позитивною й негативною оцінкою, тобто лексеми, у структурі значень яких сполучаються позитивна й негативна семи – “*I’ve always found alchemy so **interesting, even aside from witchcraft***” (How do you define alchemy?), де значення слова *witchcraft* містить енантіосемію (“*an activity of performing magic used to **help or harm** other people*” (Cambridge Dictionary));

- контекстним наближенням опозитивів – лексем з інгерентними оцінно-емоційними семами, зокрема позначень інтенсивних почуттів та емоцій (“*The Alchemy of Love: Embracing Transformation by **Loving** What We **Hate***” (H. Duong), де *loving* означає “***strong liking** for*”, а *hate* – “*an extremely **strong dislike***”);

- позначеннями соціальних явищ (“*While alchemy **laid the groundwork for modern chemistry, its arcane rituals and esoteric language alienated it from empirical traditions***” (Alchemy), де *groundwork for chemistry* асоціюється з ознакою ‘науковість, систематизоване знання’, а *arcane, esoteric* – з ‘містифікацією’, де *empirical* означає ‘практичне знання, досвід’, а *ritual* – ‘містерію, міф’);

- позначеннями раціональної оцінки (“*To some, the philosopher’s stone represents the eternal quest for **wisdom**; to others, it remains a symbol of human **folly***” (Alchemy));

- уживанням одиниць, які додають висловлюванню емоційно-оцінного забарвлення експлікацією сенсу ‘неоднозначний, протилежний’, морфологічними засобами (“*the **anti-alchemical** rhetoric inside universities ... contributed to link alchemy to the term **pseudoscience***” (E. Papanikolaou));

- уживанням нейтральних одиниць, контекстне наближення яких у конструкціях із запереченням чи риторичних питаннях створює ефект неоднозначності ставлення мовців, скептичним настроєм за рахунок адгерентних оцінно-емоційних конотацій, наприклад, “*But if alchemy **isn’t mysticism**, and is only magical because turning lead into gold was **never going to work**, then where does that leave **occultists** who are interested in alchemy? I am **no chemist**; I cannot reproduce alchemical recipes in a lab the way Principe does. So, **how is alchemy relevant to me?**”, “*I still really like the modern **mystical** interpretation of alchemy, even if it’s not historically accurate*” (Quora).*

Оцінність висловлювань реалізовано такими засобами: прикметники найвищого ступеня порівняння (*the greatest, the most powerful*); прикметники з лімітативним (*only*) та інтенсивним (*real, most, total*) значеннями та інтенсивні прислівники (*really*); експресивна лексика з позитивним значенням (*great, powerful, real, excellent; to glory*); інвективи (*bullshit*) і дерогативи (*crime, cheating, knave, convict*). Експресивно-оцінний компонент висловлювань та їх категоричність підсилено уживанням конструкцій із запереченнями (*not in vain, doesn't work, no pros*), тематично невідповідною лексикою (*to mess around, cartoon, fiction*), онімізацією апелятивів і їх графічним виділенням як важливих елементів дискурсу (написання з великої літери складників ідентифікаційної конструкції *Alchemy is A (Art, Science, Philosophy)*).

На відміну від алхімічного дискурсу, де як позитивне, так і негативне ставлення до алхімії виражено здебільшого експліцитно, сучасний астрологічний дискурс тяжіє до метонімічного зсуву щодо об'єкту оцінювання. У схвальних оцінках відчутна апеляція не до сфери астрології як науки, віри чи мистецтва, а до конкретних переваг і послуг, важливість яких значно гіперболізована, що доводить актуалізація прикметників і прислівників з інтенсифікованими значеннями (**greater** *care* 'especially important', **better** *acquainted* 'greater', **further** *influence* 'extra', **more** *aware* 'emphasising extra amount', **extremely** *helpful* 'very', **ultimately** 'emphasising that something is most important', **phenomenal** *variety of possibilities* 'unusually great', **profound** *understanding* 'in an extreme way', *effective and satisfying* 'achieving results that are hoped for', **exceptional** *insights* 'much greater, unusually good', *a positive, inquisitive step* 'full of hope and eager').

Оцінний компонент астрологічного дискурсу підсилює експресивна насиченість висловлювань. Аналізовані контексти веб-сторінок, присвячених обговоренню актуальних питань, зокрема ставлення до астрології, містять різні візуальні елементи експресії. Наприклад: виділення жирним шрифтом – “*I cannot comment that whether it is **True or False**, but I can tell you that is highly effective and useful...*” (bile Astrology), “*Astrology is not a religion. **Astrology is a language.** Astrology is an organizing principle; like the alphabet, and numbers*” (Michael Zizis) (Quora); капіталізація важливих з погляду суб'єкта комунікації складників повідомлення – “*You can choose to believe in astrology in the same way that you choose to believe in gods, but be aware that belief in something does NOT make it true*” (Richard O. Colestock) (Quora). У багатьох випадках учасники веб-форумів, які відчують потребу посилити експресивність висловлювання або яскравість самовираження, вдаються до створення креолізованого тексту, у якому поєднують візуальні й вербальні засоби. Повідомлення створено комбінацією курсиву, жирного шрифту й капіталізації: “*No...We shouldn't believe in astrology... Its all that **'WHAT WE DO IS WHAT WE GET'** Here astrology don't work... **KARMA** works...*” (Shah Kashvi) (Quora). Креативність учасників дискурсу виявляється у влучному суміщенні вербального й невербального компонентів повідомлення, тому досягається не тільки урізноманітнення експресивного впливу на реципієнта, а й ефективна реалізація інтелектуального потенціалу й вираження емоційного стану мовців.

Отже, результати аналізу оцінних суджень учасників англомовного окультного дискурсу переконливо демонструють динамічність та амбівалентність ставлення до окультизму в цілому і до його окремих сфер зокрема. Протилежні оцінки виражені як експліцитно, так і імпліцитно. Аксіологічні (ціннісний та оцінний) параметри окультного дискурсу актуалізовано комбінацією різнорівневих вербальних і невербальних засобів. Серед вербалізацій переважають лексичні одиниці з інгерентним позитивним чи негативним значеннями. Слова з опозитивною семантикою трапляються як контекстуально наближені задля вираження неоднозначного ставлення мовців до об'єкту комунікації. Продуктивними виявилися ад'єктивні та адвербіальні інтенсифікатори оцінно-експресивних значень, заперечувальні частки, а також морфологічні засоби, зокрема префікси з негативною семантикою. До частотних граматичних засобів вираження оцінки слід віднести модальні дієслова, ступені порівняння прикметників, імперативні й питальні речення. Риторичні твердження й контрасти, які вибудовуються для опису й оцінки тих чи тих явищ, дій, ідей або символів окультного дискурсу, містять епітети, метафори, оксюмори, антитези, повтори.

Специфічною рисою оцінно-експресивної комунікації у сфері окультизму є креолізація повідомлення: графічні елементи вербального тексту (виділення курсивом чи жирним шрифтом, капіталізація) разом з іншими прийомами візуалізації дискурсивного фрагмента (інтеграція фото чи малюнка, маніпуляція кольором) додають експресії та підсилюють загальну аксіологічну спрямованість комунікації.

На сучасному етапі окультизм виявляє полідискурсний характер. Елементи езотерики інтегровано в медійний і літературний простори, де формується специфічний наратив, який одночасно романтизує й демонізує окультні практики, перетворюючи їх на частину масової культури й комерційного споживання. Художня література й кінематограф активно використовують окультні мотиви на користь романтизації феномену окультизму, а медіапродукти додають йому естетики й адаптують до сучасних потреб та уподобань споживача, що стимулює позитивну налаштованість і толерантне ставлення англомовного суспільства до окультизму.

ВИСНОВКИ

Сфера окультизму являє собою унікальне явище культури, яке впродовж багатовікової еволюції зазнало трансформації від закритої системи знань для обмеженого кола комунікантів до феномена масового спілкування у межах цифрового простору. Комплексний аналіз англомовного окультного дискурсу дозволяє визначити його складну когнітивно-комунікативну систему із властивими їй онтологічними, гносеологічними й аксіологічними ознаками.

В онтологічному аспекті окультний дискурс та його мікродискурси (алхімічний, астрологічний і магічний) характеризуються цілісністю, жанровою універсальністю, високим ступенем креолізації (комбінуванням вербальних і

невербальних, зокрема візуальних, засобів спілкування, а також насиченістю іконічних знаків і символів).

Результати дослідження дозволяють констатувати виразну тенденцію до полідискурсивності – інтеграції окультиного дискурсу в різні сфери культури й спілкування. Взаємодія учасників дискурсу ґрунтується на довірі до окультиних практик, зацікавленість ними як інструментами досягнення конкретних життєвих цілей, реалізації уподобань, інтелектуального й естетичного задоволення або розваги й відпочинку.

Алхімічний, астрологічний і магічний дискурси – це панхронічні форми езотеричної комунікації, які використовують символи, знання й ритуали для взаємодії з надприродним. Суб'єктами комунікації є носії спеціальних знань (алхіміки, астрологи, маги тощо) і замовники окультиних послуг.

Поліфункційність окультиного дискурсу виявлена низкою когнітивно-комунікативних і суспільних функцій, головними з яких вважаємо прогностичну, корекційну, застережувальну, протекційну, регулятивну.

У ґносеологічному аспекті окультиний дискурс є концептуалізацією наївного, релігійного й філософського досвіду пізнання світу й людини, втіленого в ієрархічній системі концептуальних домінант – мегаконцепту OCCULTISM і макроконцептів ALCHEMY, ASTROLOGY та MAGIC. Ці концепти актуалізовані різночастотними номінаціями, організованими за ядерно-периферійним принципом з метою вербалізації мотивувальних, поняттєвих та асоціативних ознак, важливих для учасників дискурсу.

Результати аналізу англomовного окультиного дискурсу в аксіологічному аспекті розкривають низку різнорівневих (анти)цінностей, на досягнення яких спрямовані концепції та практики окультизму, а також амбівалентність оцінних суджень комунікантів щодо окультизму – від інтересу та абсолютної віри в окультизм до його категоричного заперечення.

Отже, окультиний дискурс – це складна когнітивно-комунікативна діяльність, яка синтезує різні формати обміну інформацією, моделює особливу картину світу й стимулює соціальну взаємодію й ритуалізацію спілкування.

Перспективними вважаємо подальші порівняльно-історичні дослідження окультиних дискурсів, актуалізованих засобами різних мов, удокладнення проблем полідискурсивності й полісеміотичності окультиної та інших форм комунікації, які можуть бути об'єктом наукових розвідок у новій галузі філології – лінгвістичній окультилогії.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Видання, проіндексовані в базах Web of Science Core Collection

та / або Scopus

1. Томчаковська Ю.О. Ціннісні ознаки концепту CHARM / ЧАРІВНІСТЬ в англійській та українській мовах (контрастивний аспект). *Psycholinguistics*. Випуск 24 (2.) 2018. С. 306–320. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2018-24-2-306-320>

2. Kolegaeva I., Strochenko L., Tomchakovska Yu., Tomchakovskiy O. The poly code character of the English learners' dictionaries. *Arab World English Journal (AWEJ)*. 2020. P. 244–254. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/elt3.21>

3. Tomchakovska Yu., Tomchakovskiy O., Mikava N., Lesnevskaya K. English occult discourse as a cultural phenomenon. *Wisdom*. Vol. 2 (3). 2022. P. 273–280. <https://wisdomperiodical.com/index.php/wisdom/article/view/728/490>

Колективні монографії

4. Tomchakovska Yu. Notional features of the concept CHARM in the English language. *Development trends of philological sciences*. Lviv-Torun: Liha-Pres 2019. P. 257–273. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-127-8/257-273>

Фахові періодичні видання України категорії Б

5. Томчаковська Ю.О., Томчаковський О.Г. Англомовний концепт CHARM: особливості репрезентації. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Випуск № 30. С. 120–125. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/30.212468>

6. Томчаковська Ю.О. Дискурсологія: напрями і завдання (теоретичний огляд). *Записки з романо-германської філології*. 2021. Випуск 1 (46). С. 115–121. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.1\(46\).234404](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.1(46).234404)

7. Томчаковська Ю.О. Концептуальна ознака WITCHCRAFT як складник англомовного концепту CHARM. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2021. Випуск 49, том 2. С. 21–23. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.49-2.5>

8. Томчаковська Ю.О. Вербалізація концепту MAGIC як складової частини англомовного окультного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2021. Випуск 51, том 1. С. 113–116. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.51-1.26>

9. Томчаковська Ю.О. Англомовний окультний дискурс: структурний аспект. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2021. Випуск 20. С. 136–144. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2021.20.136-143>

10. Томчаковська Ю.О. Вербалізація концепту ALCHEMY в англійській мові та мовленні. *Мова. Літературі. Фольклор*. 2021. Випуск 2. С. 73–78. <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2021-2-10>

11. Томчаковська Ю.О. Англомовна астрологія як різновид окультного дискурсу. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Випуск 19. Том 2. С. 34–38. http://www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/19/part_2/19-2_2021.pdf

12. Томчаковська Ю.О. Дослідження англомовного окультного дискурсу (огляд літератури). *Записки з романо-германської філології*. 2021. Випуск 2 (47). С. 123–129. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.2\(47\).245947](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.2(47).245947)

13. Томчаковська Ю.О. Структура гіперконцепту OCCULTISM (на матеріалі англомовних словників). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2021. Випуск 1 (71). С. 104–114. <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2022.1.09>

14. Томчаковська Ю.О. Лінгвальні особливості англомовних астрологічних прогнозів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2021. Випуск 52, том 2. С. 4 - 6. <https://doi.org/10.32841/24091154.2021.52-2.1>

15. Томчаковська Ю.О. Англомовні заклинання як складник магічного дискурсу: структурний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Випуск 20. Том 2. С. 63-66. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.20.2.12>
16. Томчаковська Ю.О. Методика дослідження англомовного окультного дискурсу. *Актуальні питання іноземної філології*. 2021. Випуск 14. С. 107–111. <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2021-14-17>
17. Томчаковська Ю.О. Лінгвальні особливості англомовного магічного Інтернет-дискурсу. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 21. Том 2. С. 114–118. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.2.23>
18. Томчаковська Ю.О. Мовленнєва реалізація англомовного концепту ALCHEMY. *Львівський філологічний часопис*. 2022. Випуск 11. С. 244–249. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/2442/2329>
19. Томчаковська Ю.О. Дискурсивні особливості англомовних гороскопів. *Записки з романо-германської філології*. 2022. Випуск 1 (48). С. 136–141. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.1\(48\).259822](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.1(48).259822)
20. Tomchakovska Yu.O. To the history of English occult discourse. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 22. Том 2. С. 133–136. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.24>
21. Томчаковська Ю.О. Мовленнєва реалізація англомовного гіперконцепту OCCULTISM. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск Том 2. С. 144–147. http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_2/23-2_2022.pdf
22. Томчаковська Ю.О. Аксіологічний аспект дослідження англомовного окультного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2022. Випуск 56. С. 141–144. <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v56/31.pdf>

Фахові періодичні видання зарубіжжя

23. Tomchakovska Yu. Ontological features of English magical discourse. *Scientific journal of Polonia University*. Nr. 53 (4). 2022. P. 151–157. <http://pnar.ap.edu.pl/index.php/pnar/article/view/958>

Тези доповідей на наукових конференціях

24. Tomchakovska Yu.O., Tomchakovskiy O.G. The polycode character of English dictionaries. *XX Міжнародна науково-практична конференція “Perspective directions for the development of science and practice”*, 08–09 червня 2020 р. Афіни, Греція. С. 330-332.
25. Томчаковська Ю.О., Гришко В.В. Англомовна газетна стаття як полікодовий феномен. *Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру.»* (Національний університет «Одеська юридична академія», 21 травня 2021 р.). Одеса: Гельветика, 2021. С. 683–685.
26. Томчаковська Ю.О. До питання класифікації дискурсу. *Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні питання філологічних наук: наукові дискусії”*, 24 – 25 вересня 2021 р. Одеса. С. 74–76.

27. Томчаковська Ю.О. Діахронічний аналіз лексичної одиниці OCCULTISM в англійській мові. *Міжнародна науково-практична конференція "Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії"*, 8–9 жовтня 2021 р. Львів. С. 81–82.

28. Томчаковська Ю.О. Окультний VS езотеричний дискурс. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні студії з романської і германської філології»*. Одеса, 15 листопада 2021 року. Одеса: ПоліПринт, 2021. С. 74–75.

29. Томчаковська Ю.О. Синонімічний ряд англословної номінації MAGIC. *International scientific conference "Problems of innovative research"*, February 6, 2022 Глазго, Великобританія. С. 13–16.

30. Томчаковська Ю.О. Полікодовий характер англословного магічного дискурсу. *VIII Міжнародно-практична конференція «Актуальні питання лінгвістики та методики викладання іноземних мов»*. Одеса, 12 квітня 2022 року. Одеса: ПоліПринт, 2022. С. 82–84.
http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/rgf/konferenciya_Skalkina_imgf_2022.pdf

31. Tomchakovska Yu.O. Magical discourse in digital mass media. *Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття»* (Національний університет «Одеська юридична академія», 17 червня 2022 р.). Одеса: Гельветика, 2022. С. 821–823.

http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/19030/Матеріали%20конференції%20Європейський%20вибір%20України%2c%2017.06.2022%20р._Том%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y

32. Томчаковська Ю.О., Томчаковський О.Г. Гносеологічний аспект вивчення англословного окультного дискурсу. *Актуальні напрями й течії філологічних досліджень в умовах складного сьогодення*. Рига: 29-30 липня 2022 року. С. 240–242.
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/240/6580/13769-1>

33. Tomchakovska Yu.O. Aspects of the English occult discourse study. *XXXVII International scientific and practical conference "Modern ways of solving the latest problems in science"*, September 20-23, 2022. Varna, Bulgaria. P. 346–348.
<https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/09/Modern-ways-of-solving-the-latest-problems-in-science.pdf>

34. Томчаковська Ю.О. Методика дискурс-аналізу. *Академічні студії з філології: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції* (24 листопада 2022 р.) / за загальною редакцією к. філол. н., доц. Ю.О. Томчаковської. Одеса : Фенікс, 2022. С. 67-69.

АНОТАЦІЯ

Томчаковська Ю.О. Англословний окультний дискурс (онтологічний, гносеологічний та аксіологічний аспекти). – Рукопис.

Дисертація у вигляді рукопису на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2025.

Дисертацію присвячено комплексному аналізу англomовного окультного дискурсу: встановлено його онтологічні, гносеологічні й аксіологічні ознаки. Окультний дискурс – це складна когнітивно-комунікативна діяльність, яка синтезує різні формати обміну інформацією, моделює особливу картину світу й стимулює соціальну взаємодію й ритуалізацію спілкування. У дослідженні укладено еволюцію суспільної думки щодо феномена окультизму; запропоновано визначення окультного дискурсу; розроблено методику поліаспектного, міждисциплінарного вивчення англomовного окультного дискурсу в контексті лінгвоконцептології, семіотики й прагматики; описано семіотичні особливості алхімії, астрології та магії; схарактеризовано жанри алхімічного, астрологічного й магичного різновидів англomовного окультного дискурсу; виокремлено прагматичні особливості англomовного окультного дискурсу; змодельовано структуру англomовного мегаконцепту OCCULTISM; встановлено аксіологічні орієнтири англomовного окультного дискурсу. Поліфункційність окультного дискурсу виявлена низкою когнітивно-комунікативних і суспільних функцій, головними з яких вважаємо прогностичну, корекційну, застережувальну, протекційну, регулятивну.

Ключові слова: аксіологія, гносеологія, концептуальна ознака, лінгвістична окультологія, макроконцепт, мегаконцепт, окультний дискурс, онтологія, семіотика, символ.

SUMMARY

Tomchakovska Yu.O. English occult discourse (ontological, gnoseological and axiological aspects). – Manuscript.

Thesis as a manuscript for a Doctoral Degree in Philology. Speciality 10.02.04 – Zaporizhzhia National University. Zaporizhzhia, 2025.

The dissertation is devoted to a comprehensive analysis of English-language occult discourse, with a particular focus on identifying its ontological, epistemological, and axiological features. The study traces the evolution of public thought concerning the phenomenon of occultism; refines a methodology for the comprehensive analysis of English occult discourse; characterizes its semiotic features and the verbal and visual means of actualizing occult symbolism; reveals the genre-specific and pragmatic features of English occult discourse in the ontological dimension; identifies the linguistic and speech realization of the megaconcept *OCCULTISM* and its core macroconcepts – *ALCHEMY*, *ASTROLOGY*, and *MAGIC* – and presents a model of their structure within the epistemological aspect of the research; outlines the axiological characteristics of English occult discourse; introduces a new field within the cognitive-communicative scientific paradigm – linguistic occultology, which investigates the linguistic means, textual structures, cognitive mechanisms, and communicative strategies inherent in occult discourse. Within this field, further research may be conducted in the context of linguo-personology, contrastive linguistics, psycholinguistics, and other interdisciplinary areas. The phenomenon of occultism, rooted in an archaic and irrational mode of world perception, has evolved under the influence of philosophical-religious and scientific doctrines. In the contemporary era,

the term *occultism* encompasses various individualized esoteric practices which, through the globalized space of mass media and the internet, are being transformed into a mass and commercialized phenomenon. Occult discourse represents a cognitive-communicative activity based on magical, alchemical, and astrological beliefs and convictions regarding their influence on human life, the achievement of changes in the environment considered desirable and necessary by communicants, and the pursuit of a high level of self-sufficiency and life renewal on one's own terms, by expanding the possibilities of individuals and the world. The genre varieties of occult discourse share a common foundation and function as a cognitive-communicative system that integrates a particular worldview and ways of understanding reality, while utilizing expressive communicative tools within specific spatial and temporal contexts. The semiotic system of occult discourse is inherently multi-coded; nonverbal signs (icons and symbols) in combination with verbal components—particularly specialized terminology, metaphorical expressions, and syntactic constructions – convey layers of meaning and harmonize the rational and the irrational within a unified cognitive-communicative system. Occult discourse performs a range of pragmatic functions – including prognostic, protective, regulative, corrective, cautionary, emotive-evaluative, and entertaining – which are collectively realized in acts of communication. These functions provide essential insights into the communicants' intentions, phatic purposes, and emotional-evaluative states. The conceptual dominants of occult discourse are represented by a system of mental units that encompasses the megaconcept *OCCULTISM* and the macroconcepts *ALCHEMY*, *ASTROLOGY*, and *MAGIC*, each of which actualizes the thematic and functional specificity of this communicative domain. In the English-speaking world, attitudes toward occultism are ambivalent, as evidenced by the use of lexical units with inherently positive and negative connotations, contextual juxtaposition of opposites, lexemes expressing intense emotions or feelings, as well as morphological explicators of the meaning *ambiguous* or *contradictory*.

Keywords: axiology, gnoseology, conceptual feature, linguistic occultology, macroconcept, megaconcept, occult discourse, ontology, semiotics, symbol.